

Teatrul de Stat

Impozantul edificiu al Teatrului de Stat, numit în epocă Teatrul Orășenesc, a marcat centrul de greutate al configurației arhitecturale a Oradei sfârșitului de secol XIX. Proiectul ales a fost cel al vestitei firme de arhitectură din Viena, „Fellner & Helmer”. Lucrările de demolare a vechilor clădiri au început în 1899, antreprenori fiind Rimanóczy Kálmán sen., Guttman József și ing. Rendes Vilmos. Construit în timpul record de un an, noua clădire a teatrului a fost inaugurată în 15 octombrie 1900. Punct de referință al vieții culturale orădene, mărețul edificiu a marcat nota de vârf a eclectismului cu dominantă clasică din arhitectura orașului. Compoziția volumetrică are ca și semn stilistic reprezentativ un amplu portic definit de șase coloane monumentale de expresie neoclasică. Eleganța lor a fost amplificată de capiteluri cu volute ionice. Antablamentul este articulat sub forma unui fronton triunghiular ce evocă templul grec clasic, lăcaș al muzicii, Thalia. Frontonul, ritmat de denticuli și flancat de două acrotere și de două perechi de putti, conferă ansamblului acea notă de noblețe cerută de o arhitectură de reprezentare, o arhitectură-simbol a unui centru urbanistic.

Dar edificiul a fost înnobilit și printr-o generoasă decorație sculpturală datorată artistului orădean Peller Ferenc. Frontonul a fost decorat cu o compoziție alegorică ce a fost reconstituită cu fidelitate după modelul original odată cu începerea lucrărilor de restaurare a întregului edificiu, lucrări aflate în curs de desfășurare. Intrarea principală este flancată de două statui alegorice ce închipuie cele două muze, ale Comediei și ale Dramei.

Pășind dincolo de elegantul portic neo-clasic, suntem întâmpinați în foaiere de o exuberantă decorație în stil neo-rococo. Ghirlande, volute, arabescuri, amorași, scoici, perle și raze celeste – toată această recuzită decorativă reconstituie o ambianță de basm, deci o perfectă anticameră ce pregătește cu fast, dar și cu grație, intrarea în lumea feerică a teatrului. Două scări arcuite simetric oferă spectacolul vizual al balustradelor în stil neobaroc încununată de grupuri statuare aurite. Subiectul lor îl constituie săgalnici amorași, descinși pentru onoratul public direct din Parnas.

Sala de spectacole, al cărei hemiciclu cuprinde trei nivele, cu fotoliile cu tapițeria roșu-bordo și cu o debordantă decorație aurită concepută în același spirit gracil neo-rococo, este ea însăși un spectacol vizual în sine. În ciuda faptului că stilul neo-rococo era deja inactual în raport cu modernitatea Artei 1900, clădirea Teatrului din Oradea rămâne o construcție splendidă, a cărei eleganță și funcționalitate o plasează în rândul celor mai frumoase construcții de acest gen din Europa.

